

Pirma skolā Izglītība

Numura
tēmas

- ✿ Mācīšanās āra vidē. Pieredzes apmaiņas pasākums
- ✿ Logoritmikas nodarbība skaņu P un B diferencēšanai
- ✿ Olimpiāde mazajiem gudriniekiem „Zini vai mini!”

Mācīšanās āra vidē

Pieredzes apmaiņas pasākums

Rīta aplis un rīta rosme zaļajā klasē bērnudārza pagalmā.

ILZE KANAJEVA- SALNĀ,
Siguldas pilsētas PII „Ābelīte”
vadītājas vietniece izglītības jautājumos

Lai pilnveidotu pirmsskolu pedagogu kompetences darbā ar bērniem, šā gada 15. maijā pirmsskolas izglītības iestādē (PII) „Ābelīte” notika pieredzes apmaiņas pasākums „Pirmsskolas mācību priekšmeti āra vidē”, kuru apmeklēja pirmsskolu pedagogi no Ķekavas, Baložiem, Carnikavas, Salaspils, Rīgas un Siguldas novada. Pieredzes apmaiņas pasākuma mērķis bija sniegt priekšstatu, kā jauno kompetenču pieejas izglītības saturu ievieš pirmsskolā „Ābelīte”. Pedagogiem bija iespēja piedalīties mācību procesā un gūt pieredzi rotaļnodarbībās āra vidē. „Ābelītes” pedagogi

bija izveidojuši metodisko materiālu izstādi, kurā varēja iepazīt pašgatavotas spēles un rotaļlietas no dabas materiāliem.

Apkopojot redzēto, pedagogi atzina, ka nodarbības āra vidē ir dabisks veids, kā ieviest kompetenču pieeju pirmsskolā, – nodarbībās valda miers un radoša atmosfēra.

Arī „Ābelītes” vadītāja Kristīne Medne apliecināja: „Ieviešot izmaiņas ikdienas darbā un strādājot kompetenču pieejā, bērni aizrautīgi dara izvēlēto darbu, attīsta sevī paškontroles mehānismu, ir patstāvīgi, nestrīdas, nekaujas un ir labestīgi viens pret otru. Ir svarīgi attīstošos uzdevumus pielāgot bērniem interesējošām tēmām un nodrošināt labvēlīgu mācību vidi. To uzskatāmi varēja vērot vecākajā

Ja jaunākajā vecumā bērns

gūst pilnvērtīgu pašapkalpošanās pieredzi, tad jau piecu gadu vecumā ir vairāk gatavs intelektuālam darbam.

grupā, kur bērni aizrautīgi izziņāja dažādas aktuālas tēmas. Bija jūtama aktīva bērnu iesaistīšanās vides veidošanā, un tas nenoliedzami ceļ bērna pašapziņu un piederības izjūtu.”

„Ābelītes” vadītāja atzina, ka teorētiski ir pierādīts un praktiski pa-

matojies – ja jaunākajā vecumā bērns gūst pilnvērtīgu pašapkalpošanās pieredzi, tad jau piecu gadu vecumā ir vairāk gatavs intelektuālam darbam. Tāpēc ir nepieciešams turpināt iesākto un attīstīt bērnu patstāvību, radīt bērniem attīstošo uzdevumu izvēles iespējas.

Pieredzes apmaiņas pasākumā norisēja praktiskā daļa (nodarbības iestādes pagalmā, tuvākajā pirmskolas apkārtnē) un sarunas, prezentācija par kompetenču ieviešanu pirmskolā „Ābelīte” un tikšanās ar lektori Zani Oliņu. Tikšanās temats bija kompetenču pieejas ieviešana pirmskolā un aktualitātes projektā „Skola 2030”.

Pirmās jaunākās grupas bērnu āra nodarbība: izmantojot līmi un smiltis, tiek veidots zīmējums ar pārsteigumu.

„Kura atslēga derēs?” – didaktiskā spēle visu vecumu bērniem sīkās pirkstu muskulatūras attīstīšanai.

Dabas nodarbībās tiek attīstītas pētīšanas un vērošanas prasmes. Nodarbībā bija jāatrod pāris – zāle un lapa, kā arī jāpieņemklē apliecīta forma, iegūstot pāri.

Vecākā pirmskolas vecuma bērni gatavoja ziedu oāzes.

Vecākā pirmskolas vecuma bērniem ļoti patīk rakstīt brīvā dabā. Šoreiz bērni vispirms iepazīna pupu, izpētīja tās augšanas ceļu, pēc tam iestādīja pupas savā rotaļu laukumā.

Logoritmikas nodarbība skaņu P un B diferencēšanai

AGITA AUZĀNE,
Cesvaines PII „Brīnumzeme”
skolotāja logopēde,

IRĒNA LECĪTE,
Cesvaines PII „Brīnumzeme”
mūzikas skolotāja

Jau astoto mācību gadu Cesvaines pirmsskolas izglītības iestādē (PII) „Brīnumzeme” bērniem ar valodas, jauktiem un vieglas garīgās attīstības traucējumiem ir iespēja divas reizes nedēļā piedalīties logoritmikas rotaļnodarbībās. Sadarbībā ar mūzikas skolotāju Irēnu Lecīti katru nedēļu atbilstīgi tēmai un nepieciešamajai logopēdiskajai korekcijai iekļaujam šādas logopēdisko vingrinājumu grupas: sagatavošana, elpošanas, artikulācijas, mīmikas, delnas un pirkstu, delnu sīkās motorikas attīstība, fonemātiskās dzirdes vingrināšana, ritma atdarināšana, burtu un skaņu uztvere un izpratne, īso un garo skaņu diferencēšana, uzmanības attīstības vingrinājumi un dziedāšana ar kustībām.

Ritma rotaļas palīdz attīstīt un pilnveidot artikulāciju un dikciju. Vienlaikus runas spēles trenē bērnu atmiņu un bagātina vārdu krājumu. Ritmizēšanai var izmantot gan skaņu un ritma instrumentus, gan arī dažādus pielāgotus skaņu rīkus, piemēram, akmentiņus, kārbiņas ar dažādu pildījumu (zirņiem, griķiem, rīsiem utt.), čiekurus, gliemežvākus, avokado kauliņus, valriekstu čaulas, kastānus, zīles u. c. Ritma rotaļās var spēlēt pirkstiņrotaļas, mācīties skandējamus dzejoļus, tautasdziesmas ar izteiksmīgām kustībām, arī rotaļāties, iepazītot paša ķermeni, izmantojot skanošos žestus, nostiprinot labās un kreisās puses izjūtu. Logoritmikas nodarbībās ejam rotaļās, atdarinot dzīvniekus – lāci, peli, kaķi u. c. – un ritmiski imitējot dzīvnieku kustības. Nodarbi-

bās bērni kustas mūzikas pavadījumā, dejo, vingro ar dažādiem atribūtiem – rotaļlietām, bumbām utt.

Bērniem logoritmika ļoti patīk, viņu uzmanību piesaista pašgatavotie skaņu rīki un darbības veidu maiņa.

Skandēt tautasdziesmu, skaitāmpantu vai dzejoļu tekstus ir iespējams dažādi: bez īpašas izteiksmes, tomēr ievērojot runas ritmu un pareizu artikulāciju; atainojot tekstā saklausāmās emocijas un izteiksmi un vienlaikus

saglabājot teksta ritmiskumu.

Svarīgi, lai logoritmikas vingrinājumus logopēdiskās korekcijas darbā iekļauj ne tikai logopēds, bet arī mūzikas, sporta skolotājs, speciālais pedagogs, pirmsskolas izglītības skolotāji un vecāki. Ilgus gadus strādājot ar speciālo programmu bērniem, ir izstrādāti logoritmikas rotaļnodarbību paraugi atbilstīgi attiecīgajam gadalaikam: katru nedēļu tiek mainīti apgūstamie burti, respektētas bērna

Mūzikas, kustību un runas izmantošana rotaļnodarbībās kopā ar dažādiem spēļu un rotaļu elementiem veicina pilnvērtīgu bērna attīstību.

vecumposma un attīstības īpatnības.

Sekojošajiem aktuālākajām tēmām, piedāvājam ielūkoties ieteicamajās aktivitātēs logoritmikā pavasarī. Tālākminētie vingrinājumi iepriekš ir veikti atsevišķās logoritmikas rotaļnodarbībās skaņas un burta P nostiprināšanai, B apgūšanai un tikai pēc tam to diferencēšanai. Šie vingrinājumi ir piemēroti 4–7 gadus veciem bērniem.

ES – PAVASARĪ

Logoritmikas nodarbība

Mērķis: diferencēt skaņas P un B, sekmējot fonemātiskās uztveres attīstību un nostiprinot burtus.

Uzdevumi:

- pareizi izrunāt skaņu P un B, ievērojot balsīgumu B izrunā;
- diferencēt īsās un garās zilbes ar P un B;
- sekmēt ritma izjūtas attīstību, izpildot kustības mūzikas pavadībā, nostiprinot pareizu skaņu izrunu saistītā runā.

Ieteicamie vingrinājumi logoritmikas rotaļnodarbībai

1. Sveicienu dziesmiņa: sasveicinoties ar katru bērnu, tiek nostiprināta labās rokas atšķiršana, panākts redzes kontakts, ieskatoties bērnam acīs.
2. Dziesma „Pavasara zvaniņš” (autore – Baiba Brice), dziedājumu papildinām ar kustībām. Vispirms iemācāmies ritma ostinato – ņem–dod. Bērni sēž uz ceļiņiem, kreisā roka ir nekustīgs plauksts – tajā bērni viens otram ieliek bumbu, to dara tikai ar labo roku. Kad apgūts ritms, ritmā skandējam dzejoli vai dziedam

3. Dziesma „Saulīte, parādies” (au-

- tores – B. Brice). Ritma ostinato: plauksts–stilbi. Ar kustībām izdziedam B. Brices dziesmu „Saulīt, nāc!”, kā arī Rudītes Baļķītes „Kā uzlec saulīte”. Vingrojām, dziedot Daigas Gulbes „Rīta dziesmu”.
4. Dziesma „Lietutiņš (B. Brice): vingrinām pirkstiņus, izdziedot dziesmu.

5. Skandējam zilbju rindas, diferencējot īsās un garās zilbes. Ar burtiem uzrakstām uz tāfeles zilbes, kuras tiek ritmizētas. Papā, pe-pē, pu-pū, pi-pī – šīs zilbes ritmizējam: plaukstas priekšā – īsās zilbes, plaukstas virs galvas – garās zilbes. Ba-bā, be-bē, bu-bū, bi-bī – šīs zilbes ritmizējam, izmantojot bumbas: piesitam bumbu pie grīdas – īsās zilbes, aizripinām līdz otrai rokai – garās zilbes.
6. Svinam dzimšanas dienu burtiņam P un B – dziesma „Burtiņa dzimšanas diena” (autore – Lolita Sauliete): saucam pa skaņām vārdus ar izvēlēto burtu – dāvanu, cienastu, viesu vārdus. Burtus mainām katru nedēļu.
7. Spēlējam spēli „Putniņ, kā tevi sauc?”: katram bērnam ir putna attēls – nosauc putnu, izvēlamies ritmu un uz jautājumu bērns atbild, nodziedot putna vārdu. Tā paplašinās arī bērnu vārdu krājums.
8. Kustību rotaļa „Putniņš” (R. Baļķīte): bērni iemācās nosaukt putnus, atdarināt to valodu. Var izmantot dažādas dziesmas par putniem.
9. Dziesmas „Pirkstu mīklu rotaļa” vai „Pupu dziesma” (B. Brice): vienā trauciņā ir pupas, otrs – tukšs; ar labo roku ņemam no pilnā trauciņa pa vienai pupai, dziedot dziesmiņu, ritmiski liekam tukšajā trauciņā, pēc tam mainām rokas.
10. Vingrojumi ar bumbām: bērni izvēlas vienādas krāsas bumbas, soļojam, bumbas ritmiski piesitot vienu pie otras; abas bumbas piesitam virs galvas, pēc tam noliecamies, bumbas satiekas pie grīdas, bumbas satiekas pa labi, taisni un pa kreisi, bumbas satiekas priekšā un aizmugurē; palēcieni – kājas plati, bumbas priekšā, kājas kopā, rokas gar sāniem; nobeigumā – elpošanas vingrinājumi.
11. B. Brices „Rotaļa ar bumbiņām”.
12. L. Saulietes „Bļodu rotaļa”.
13. Spēle „Brīnummaisīšs”: katrs bērns izvēlas vienu priekšmetu

no maisiņa, nosauc to, izdomā teikumu un priekšmetu, noliek pie pareizā burta (bumba, bļoda, balons, pūpoli, puķe, putniņš utt.).

14. Spēle „Pirkstiņi žigļiņi”: izkustinām pirkstiņus mūzikas pavādībā, ar labo roku parādām atā.

Rotaļnodarbībās galvenokārt izmantojam Dainas Cukuras-Akmeņes un Aijas Cukuras grāmatu „Logoritmika”, kā arī B. Brices grāmatas „Pirkstiņu rotaļas”, „Tipu, tapu dziesmiņas”, „Viss sākas ar rotaļu” u. c.

Mūzikas, kustību un runas izmantošana rotaļnodarbībās kopā ar dažādiem spēļu un rotaļu elementiem veicina pilnvērtīgu bērna attīstību. Izmantojot pēc iespējas dažādus paņēmienus un metodes, sasniegsim labākus rezultātus.

Visi Kandavas novada pirmsskolu olimpiādes dalībnieki, skolotāji un staciju vadītāji.

Olimpiāde mazajiem gudriniekiem „Zini vai mini!”

SOLVITA VINBERGA-BAMBE,
Kandavas PII „Ziļuks”
vadītājas vietniece izglītības jomā

Aprīlī pirmsskolas izglītības iestāde (PII) „Ziļuks” visu Kandavas novada PII 5–6 gadus veco bērnu grupu mazos gudriniekus pulcēja uz olimpiādi „Zini vai mini!”. Pasākumā visas komandas demonstrēja mājās sagatavotos priekšnesumus. Katrs tik pārdomāts, interesants un atšķirīgs! Mēs pārlicinājāmies, cik radoši un motivēti ir mūsu bērni.

Savukārt olimpiādes gaitā bērniem piedāvājām veikt uzdevumus pie dažādiem pasaku varoņiem: pie Burves, rūķa Taustiņa, rūķa Sportiņa, Sniegbaltītes, gudrajiem putniem profesoriem un maģistriem. Katrs gudrinieks varēja radoši izpausties un parādīt savu atjautību, zināšanas un veiklību. Protams, vērtējums

bija neizšķirts, un rezultātā uzvarēja draudzība un komandas kopības gars.

Ideja par olimpiādes organizēšanu radās pirms pieciem gadiem, kad tolaik vēl pirmsskolas metodiskās apvienības vadītāja (šobrīd PII „Ziļuks” vadītāja) Dina Tauriņa, dodoties vizītēs uz novada pirmsskolas izglītības grupām, vēlējās aktivizēt Kandavas novada pirmsskolu skolotāju sadarbību un pieredzes apmaiņu. Šobrīd varam teikt, ka ieguvēji no olimpiādes organizēšanas un piedzīvošanas esam mēs visi: bērni attīsta mākslas un publiskās uzstāšanās prasmes, izkopj saskarsmes spējas, pasākums veicina pašapziņas izaugsmi un intelektuālo spēju attīstību, kā arī mēs visi mācāmies strādāt komandā. Visu šo procesu var saistīt arī ar jauno kompetenču pieeju: bērni netieši apgūst tādas caurviju prasmes kā pašizziņa un pašvadība, domāšana un

radošums, sadarbība un līdzdalība. Paši praktiski darbojas, izzina, pēta un izdara secinājumus.

Sākotnēji visām Kandavas novada PII (Kandava, Vāne, Zemīte, Cēre, Zante) izsūtām olimpiādes nolikumu un nosakām olimpiādes tēmu. Šāgada tēma bija pasakas. Katra pirmsskola izveido 3–5 bērnu komandu un sagatavo mājasdarbu – mazās formas uzvedumu, skeču, leļļu teātri, dialogu, dziesmu vai cita veida priekšnesumu, kura ilgums ir 5–7 minūtes. Dalībnieki izdomā savu komandu raksturojošu nosaukumu un atšķirības zīmi.

Olimpiādes „Zini vai mini!” pasākums sākas ar komandas mājasdarbu prezentēšanu, pēc tam seko darbs stacijās – intelektuālās rotaļas un uzdevumi ir sagatavoti atbilstīgi pirmsskolas izglītības programmas augstākajam līmenim. Olimpiādes laikā bērniem ir jāapmeklē tik uzde-

vumu staciju, cik komandu pieteikušās. Šogad bija sešas stacijas. Zīlūks bija sagatavojis un katrai komandai izsniedza karti ar norādi, kā dalībniekiem pēc kārtas un kur jāiet, lai nerastos sastrēgumi.

Matemātikas stacija. Tajā bija jāreķina, jāuzraksta darbības un rezultāti, augošā secībā skaitļa 20 apjomā jāsavieno cipari, kas bija izbiruši jauktā secībā pa visu lapu, un jāveic citi uzdevumi. Gudrā Pūce bija sagatavojusi gana āķīgus uzdevumus, un katram bija iespēja parādīt savas rēķināšanas prasmes.

Jautrās lasīšanas stacija. Vispirms bērniem pēc ilustrācijas bija jāpazīst, kas tā ir par pasaku, jāatrod tās nosaukums un jāpieliek pie ilustrācijas. Visbeidzot bija jāatrod kļūdas nosaukumos un tās jāizlabo.

Burvju kambaris. Pie Burves bērni veica un vēroja dažādus eksperimentus ar ūdeni un mēģināja izsecināt, kāpēc notiek tā un ne citādi, piemēram, bērni varēja izplaucēt papīra puķes (citas vērās ātrāk, citas lēnāk), vērot, kādas spējas piemīt magnētam – kā tas spēj vadīt metālus caur ūdeni, u. tml.

Jautrā minēšana. Ar minēšanu bija saistītas divas stacijas: vienā bērniem pēc taustes bija jāatmin dažādi materiāli, savukārt otrā – jāatmin pasakas ekranizējums. Bērni noskatījās sešu multfilmu fragmentus („Pelnrušķīte”, „Aladins”, „Salātlaiņa”, „Nāriņa”, „Īkstīte”, „Sniegbaltīte un septiņi rūķīši”) un centās atminēt filmu nosaukumus.

Drošie, veiklie. Pie rūķa Sportiņa visiem olimpiādes dalībniekiem bija jāveic dažādas sportiskas aktivitātes.

Par piedalīšanos konkursā katrai komandai tiek piešķirta nominācija un Kandavas novada izglītības pārvaldes pateicība un balviņa. Šogad Kandavas pilsētas PII „Zīlūks” grupa „Bitītes” saņēma nomināciju „Drošākie”, Kandavas pilsētas PII „Zīlūks” grupa „Zemenītes” – „Veiklākie”, Cēres pirmskolas grupa – „Mērķtiecīgākie”, Vānes pirmskolas grupa – „Atjautīgākie”, Zemītes pirmskolas grupa – „Radošākie”, bet Zantes pirmskolas grupa – „Draudzīgākie”.

Cēres pamatskolas pirmskolas izglītības grupa atrāda savu mājasdarbu – pasakas „Sarkangalvīte un vilks” iestudējumu.

Kandavas pilsētas PII „Zīlūks” grupa „Zemenītes” iestudēja „Zaķišu pirtiņu”.

Pie rūķa Taustiņa – Vānes pamatskolas pirmskolas izglītības grupas komanda: palaujoties tikai uz tausti, vajadzēja noteikt dažādus materiālus – akmentiņus, čiekurus, smiltis, pupiņas, graudus u. c.

Pie rūķa Sportiņa – dažādas aktivitātes, piemēram, vai un kā bērni prot atšķirt, kas no dabas nācis un kas – cilvēka radīts, čiekurus metot zaļā, bet plastmasas pudeļu korķišus – dzeltenā bļodiņā. (Esam bērnodārzs, kas saņēmis starptautisko ekoloģijas sertifikātu. Tā kā šī olimpiāde notika dienu pirms Lielās talikas, atsvaidzinājām zināšanas par atkritumu šķirošanu.)

Olimpiādes noslēgumā, pirms žūrija paziņo, kādu nomināciju kuram piešķirt, noris neliela ballīte – rotaļas un dejas – kopā ar rūķi Taustiņu.

Burvju kamarī pie Burves varēja vērot, kādus brīnumus paveic ūdens.

Pie gudrās Pūces bērniem bija jāaplūcina sava rēķināšanas prasme.

Valodas maģistrs pārliecinājās par bērnu lasītprasmi.

Sniegbaltīte bija sagatavojusi grūtu uzdevumu – jānosaka seši multfilmu fragmenti. Izrādījās, ka vairākums bērnu labi zina jaunāko multiplikācijas filmu tēlus, taču ar klasiku – „Pelnrūķīti” vai „Aladinu” – viņiem bija jānopūlas.

Laikraksta „Izglītība un Kultūra” elektroniskais pielikums „Pirmsskolas Izglītība”
Izdevējs: SIA „AB konsultants”

Vienotais reģistrācijas numurs: 40103361805

Latvijas Republikas UR
masu informācijas līdzekļa
reģ. apl. Nr. 000701313

Redakcijas adrese: Dzirnau iela 21 Rīgā, LV-

1010; tālr.: 67096393;

e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv

www.izglitiba-kultura.lv

Redaktore: Vita Pļaviņa

Korektore: Zigrīda Purvīce

Datorgrafīke: Linda Prātniece

Vāka ilustrācija:

Lapmežciema pamatskolas pirmsskolas
izglītības iestādes audzētāja darbs